

Ινστιτούτο Έρευνας
και Θεραπείας της Συμπεριφοράς
ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Ψυχική Νόσος και Αυτοστιγματισμός. Το Ομαδικό Πρόγραμμα NECT.

Εισηγήτρια: Παπαγεωργίου Στυλιανή Μαρία,
Ειδ. Ψυχίατρος, MSc

Επιβλέπουσα: Κονταξή Ευανθία, Κλινική
Ψυχολόγος, MSc

Δεκέμβριος, 2024

Περιεχόμενα

- ▶ Εισαγωγή
 - Ορισμός
 - Επιπτώσεις
 - Παλαιότερες παρεμβάσεις
- ▶ Υλικό και Μέθοδοι
- ▶ Ευρήματα
- ▶ Συζήτηση
 - Σύνοψη ευρημάτων
 - Μεθοδολογικοί περιορισμοί
 - Προτάσεις για μελλοντικές έρευνες
- ▶ Βιβλιογραφία

Στίγμα και Αυτοστιγματισμός

➤ Στίγμα (ΠΟΥ, 2001)

- Μία ντροπιαστική, δυσφημιστική, ανεπιθύμητη ιδιότητα- απόρριψη, διάκριση, αποκλεισμός
- Κύριος λόγος διακρίσεων και απόρριψης
- Αρνητικές επιπτώσεις στη πρόληψη και στη θεραπεία/φροντίδα της ψυχικής νόσου
- Καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων

➤ Αυτοστιγματισμός

- Η εσωτερίκευση από το άτομο των αρνητικών στερεοτύπων που του αποδίδονται λόγω της ψυχικής νόσου (Corrigan PW et al., 2002) →
- Ενήμερο Σύμφωνο Εφαρμογή στον εαυτό του/αρνητικές επιπτώσεις Ντροπή (Corrigan PW et al., 2014)
- Επιπολασμός σε μακροχρόνιες σοβαρές ψυχικές νόσους 27%–49% (Hansson L., et al., 2017)

Επιπτώσεις Αυτοστιγματισμού

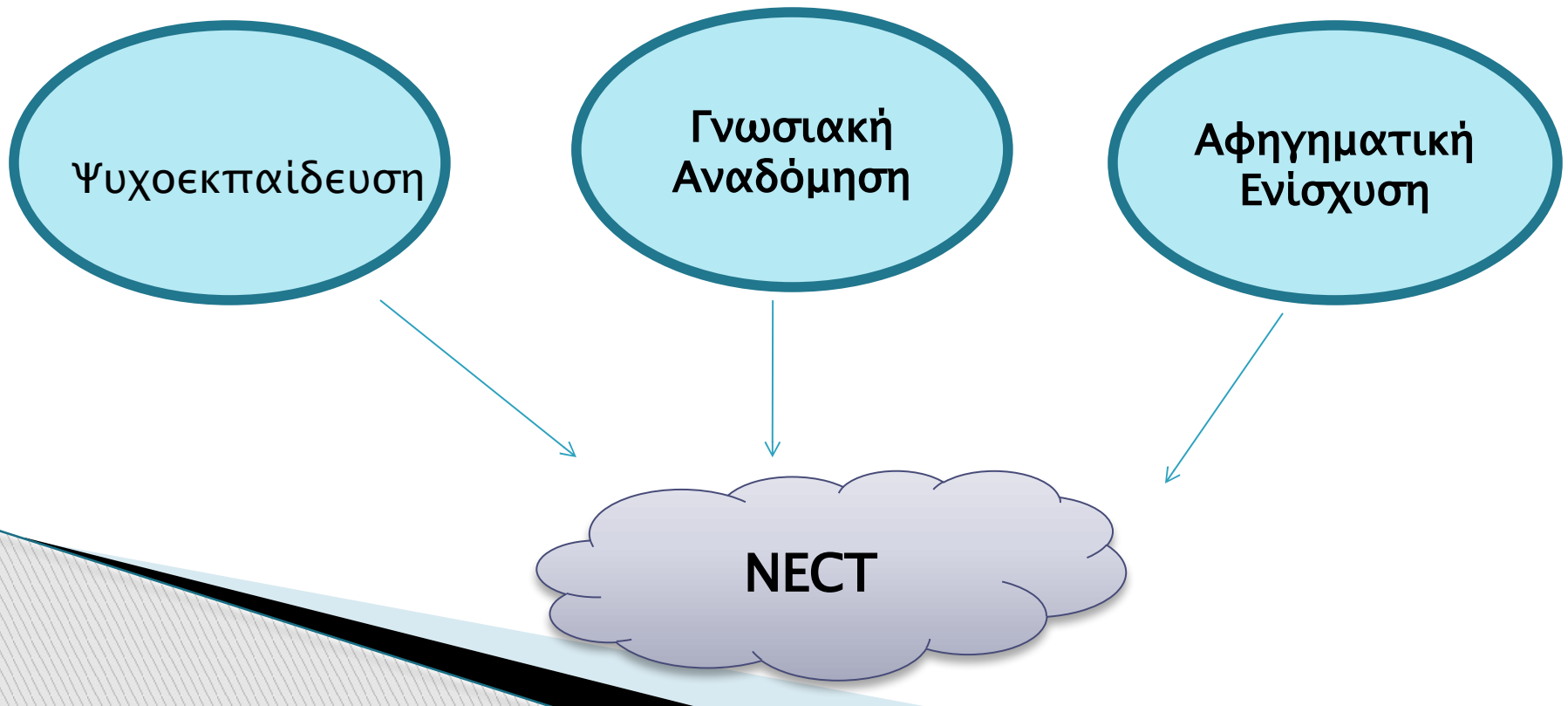
- Πηγή *στρες* και *δυσλειτουργίας* (Corrigan PW, 2006)
- Πτωχές *κοινωνικές σχέσεις*, χαμηλή *αυτοεκτίμηση*, *απελπισία*, *κατάθλιψη* (Yanos PT et al., 2008, Lysaker PH et al., 2010)
- Χαμηλή *ποιότητα ζωής*, μειωμένη *αίσθηση ελπίδας* (Roe D., 2017)
- Αρνητική *εικόνα για τον εαυτό*, την *αυτό-αποτελεσματικότητα*, *αισθήματα ντροπής*, μειωμένη *προσπάθεια λήψης βοήθειας* και *δυνατότητας ανάκαμψης* (Jagan S., 2023)
- *Ανεργία*, *απομόνωση*, *μοναξιά* (Hansson L., 2017)
- Περιγραφή του *παρελθόντος* και του *μέλλοντος* με όρους *ανικανότητας* και *αποτυχίας* (Lysaker PH et al., 2010)

Προηγούμενες Παρεμβάσεις

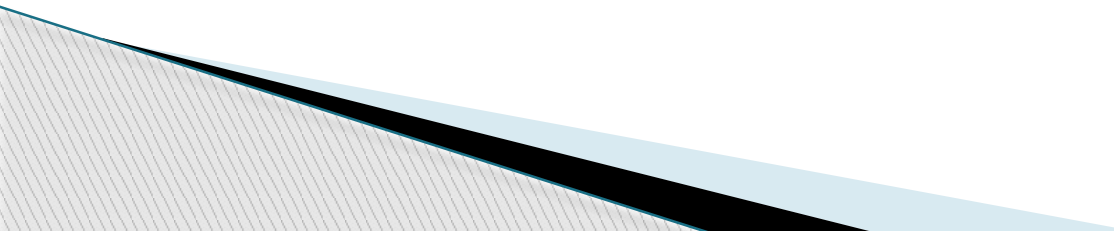
Ψυχοεκπαιδευτικό Πρόγραμμα (Yanos et al., 2011)	Ψυχοεκπαιδευτικό Πρόγραμμα (Yanos et al., 2011)	TAU vs Εκπαίδευση σε Δεξιότητες για την Βελτίωση της Αυτοεικόνας	Περιεκτικό ΓΣΘ ομαδικό πρόγραμμα (Knight et al., 2006)
• Wieczynski (2000) • 27 νοσηλευόμενοι • Βοηθητικό αλλά χωρίς σημαντική αύξηση στην αυτοαποτελεσματικότητα	• Link et al., 2002 • Πληροφόρηση για κοινωνικό στίγμα • Συζήτηση προσωπικών εμπειριών • Συμπεριφορικές στρατηγικές • Όχι διάδραση, όχι αλληλοϋποστήριξη μελών • Χωρίς αλλαγές στην αντίληψη του στίγματος, στη διαχείρισή του ή	• 52 ενήλικες πρώτο επεισόδιο σχιζοφρένειας • 12 εβδομάδες ομαδικό πρόγραμμα • Σύγκριση πριν και μετά τη παρέμβαση και μετά από 3 μήνες • Βελτίωση στη ποιότητα ζωής, στην αυτοεικόνα, στην ψυχοπαθολογία	• Σχιζοφρενικό φάσμα • 7 συνεδρίες • ΓΣΘ τεχνικές, ενδυνάμωση, υποστηρικτική συζήτηση • Αύξηση στα επίπεδα αυτοπεποίθησης • Μείωση στη κατάθλιψη και στην ψυχοπαθολογία

Ευρήματα

- ▶ Narrative Enhancement Cognitive Therapy (NECT) – Αφηγηματική Ενίσχυση Γνωσιακή Θεραπεία
- ▶ ΗΠΑ 2007 από τους Yanos, Roe, Lysaker
- ▶ Καναδάς, Αυστραλία, Σουηδία, Ισραήλ, Γαλλία, Ολλανδία κ.α.

Υλικό και Μέθοδοι

- ▶ Βιβλιογραφικής ανασκόπηση– κυρίως ερευνητικά άρθρα και βιβλία σε ηλεκτρονική μορφή στην αγγλική γλώσσα.
 - ▶ Google Scholar, ScienceDirect, PubMed, Elsevier
 - ▶ Οι λέξεις κλειδιά stigma, self-stigma, mental disorder, NECT, group.
 - ▶ Η βιβλιογραφία ήταν αποκλειστικά στην αγγλική γλώσσα και επικεντρώθηκε σε έρευνες τις τελευταίες 15ετίας.
-

Γνωσιακή Αναδόμηση

- ▶ Ο αυτοστιγματισμός αφορά την **ανάπτυξη και την υιοθέτηση ανακριβών πεποιθήσεων** (« είμαι επικίνδυνος, ανίκανος»)
- ▶ **Εντοπισμός και Αμφισβήτηση** ανακριβών και δυσλειτουργικών πεποιθήσεων και **αντικατάσταση** με πιο λειτουργικές και ακριβείς
- ▶ Η ΓΣΘ έχει αποδειχτεί **επιτυχημένα** ικανή να εντοπίσει δυσλειτουργικές πεποιθήσεις σε ανθρώπους με μείζονες ψυχικές νόσους
- ▶ Μελέτες δείχνουν **αποδοχή της ΓΣΘ** από ψυχικά πάσχοντες και πως επιτυγχάνει μείωση συμπτωμάτων και αύξηση λειτουργικότητας σε σχέση με ΤΑΥ (Sensky et al., 2000, Kircher 2007)

Αφηγηματική Ενίσχυση

- ▶ Η εμπειρία του ατόμου για την **ταυτότητά** του δεν είναι απλώς θέμα ενός συνόλου συγκεκριμένων πεποιθήσεων για τον εαυτό του, αλλά βιώνεται ουσιαστικά ως μια **σειρά σημαντικών γεγονότων που οργανώνονται σε μία εξιστόρηση** (Kircher, 2007).
- ▶ Η προσωπική **ταυτότητα** είναι άρρηκτα δεμένη με τις **ιστορίες** που διηγείται το άτομο για τον εαυτό του στους άλλους σε προσωπικές στιγμές (Bruner, 1987).
- ▶ Ένα σύνολο συγκεκριμένων πεποιθήσεων έχει τελείως διαφορετική σημασία ανάλογα με το **αφηγηματικό πλαίσιο** (McAdams, 2001)

- ▶ Μειζονες ψυχιατρικές νόσος ➡ μείωση στην ικανότητα αφήγησης της ζωής ➡ δυσκολία στο διαχωρισμό **εαυτού από διάγνωσή** (Roe et al, 1999)
- ▶ Η αφήγηση μιας ιστορίας μέσω **μεταγνωσιακής** ικανότητας είναι πολύ σημαντική για την δημιουργία νοήματος στη διαδικασία της **ανάρρωσης** (Roe et al., 2021).
- ▶ Η αίσθηση του εαυτού τους έχει απειληθεί από τον τρόπο που **σκέφτονται** και **νιώθουν** για αυτή την εμπειρία καθώς και από άμεσα ή έμμεσα μηνύματα από **τρίτους** (ειδικά σε ψυχωτική νόσο) ➡ **Αφηγηματική αλλαγή ➡ Αλλαγή στην ταυτότητα** (Roe et al., 2021).

- ▶ Ενεργή προσπάθεια του ατόμου να **καταλάβει**, να **αποσαφηνίσει**, να **βγάλει νοήματα** από την όλη εμπειρία της **ψυχικής νόσου** και να τα ενσωματώσει σε μία **συνεκτική και ευέλικτη ιστορία** με την οποία μπορεί να ζήσει και να μοιραστεί με άλλους εφόσον το επιθυμεί (Roe et al., 2021)

Ανάπτυξη μιας ιστορίας με συνεχές χρονικό που ενσταλάζει την ελπίδα για συμμετοχή στην διαμόρφωση των εξελίξεων.

Δομή του Προγράμματος ΝΕCT

1. Εισαγωγή στο Πρόγραμμα

- **Αξιολόγηση** αυτοστιγματισμού για κάθε συμμετέχοντα
- Ασκήσεις (ομαδικές, γραπτές) περιγραφής εαυτού και προβλήματος
- 2 συνεδρίες

2. Ψυχοεκπαίδευση στο Στίγμα

- Σύγχρονη **εμπειρική γνώση** αναφορικά με τους «**μύθους**» γύρω από τη ψυχική νόσο
- Διαδραστική συζήτηση και αμφισβήτηση βάσει ερευνητικών δεδομένων σε στιγματιστικούς μύθους
- Αποφυγή διδακτικού τρόπου μετάδοσης
- 3 συνεδρίες

3. Γνωσιακή Αναδόμηση

- Διδασκαλία των βασικών αρχών γνωσιακής αναδόμησης και ασκήσεις εξάσκησης
- Σύνδεσης Σκέψης – Συναισθημα– Συμπεριφορά
- Δυσλειτουργική πεποίθηση, γνωσιακά λάθη
- Έλεγχος πεποιθήσεων και αμφισβήτηση
- 7 συνεδρίες

Είμαι
επιστήμονας

Ακολουθα τη
Συμβουλή σου

Ζώνη Μη
Επίκρισης

Self-Talk
Statements

▶ 4. Αφηγηματική Ενίσχυση

- Ενθάρρυνση να γράψουν ή να πουν ιστορίες
- Τα άτομα **συνδέονται ξανά με πτυχές της ζωής τους** και βιώνουν τον εαυτό τους ως πιο **σύνθετα άτομα με πολλαπλές ιδιότητες** (π.χ. φίλος, γονέας, εργαζόμενος κτλ) και όχι μόνο ως κάποιος ο οποίος έχει περιοριστεί στην ετικέτα της διάγνωσης του
- **Κοντά προηγούμενες κατακερματισμένες και απομονωμένες πλευρές της ταυτότητας εαυτού, εξερεύνηση του τρόπου με τον οποίο εξιστορεί την ιστορία του και συγχρόνως αναγνωρίζεται η δυσκολία των συμμετεχόντων να σκεφτούν για τον εαυτό τους ως κεντρικά πρόσωπα**
- Οι ιστορίες μπορούν να επηρεαστούν από γνωσιακές διαστρεβλώσεις οι οποίες ενισχύονται από **λανθασμένες πεποιθήσεις για τη ψυχική νόσο** ➡
Ψ/εκπ + ΓΣΘ + Αφήγηση ➡ Εσωτερίκευση Αλλαγής
- Ενεργητική ακρόαση και συμμετοχή και των υπόλοιπων μελών
- 7συνεδρίες

5. Κλείσιμο

- **Ανασκόπηση** τι διδάχθηκε και τι αποκόμισε ο κάθε συμμετέχων από την παρέμβαση και αλλά πως μπορεί να τον βοηθήσει στο **μέλλον**
- 1 συνεδρία
- ❖ 20 συνεδρίες, 2 συντονιστές, 5-8 συμμετέχοντες
- ❖ **Μία ώρα** – Στην αρχή 5-10 λεπτά στην σύνταξη της ατζέντας από όλους και μια σύντομη ανατροφοδότηση της εβδομάδας, αναλύεται το πώς πήγαν οι εργασίες για το σπίτι, και εκφράζονται ανησυχίες ή απορίες που έχουν τυχόν προκύψει.

–Κύριο μέρος με διάρκεια 50 λεπτών. Σε αυτό το σημείο οι συμμετέχοντες συζητούν και συμπληρώνουν δύο με τρία φύλλα εργασίας ενώ συγχρόνως εκφράζουν τις σκέψεις και τα συναισθήματα που τους γεννούνται.

– Τέλος, χρόνος να επεξεργαστούν τι έμαθαν, να κάνουν παρατηρήσεις πάνω στη χρησιμότητα της ομάδας και να υποστηρίξει ο ένας τον άλλο

ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ NECT

Εισαγωγή

Επισκόπηση της παρέμβασης, ο κάθε συμμετέχων περιγράφει τον εαυτό του, την σχέση του με την ψυχική νόσο και τις προσδοκίες του από την παρέμβαση.

Ψυχοεκπαίδευση

Πληροφόρηση για το στίγμα και τον αυτοστιγματισμό, κοινοί μύθοι παρουσιάζονται και αμφισβητούνται μέσω δεδομένων από μελέτες

Γνωσιακή Αναδόμηση

Πληροφόρηση για σύνδεση σκέψη-συναίσθημα-συμπεριφορά και αρνητικές γνώσιες. Στρατηγικές αμφισβήτησης αυτοστιγματιστικών γνώσιων ή άλλων αρνητικών γνώσιων. Δουλειά για το σπίτι.

Αφηγηματική Ενίσχυση

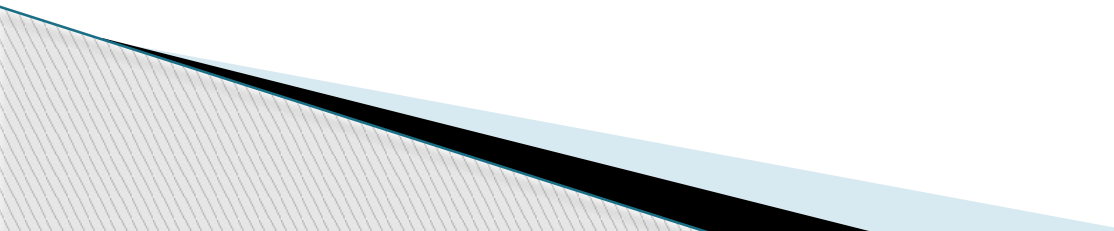
Ασκήσεις αφήγησης σε πρόσφατα γεγονότα ή ιστορίες επιτυχίας γύρω από τη νόσο. Οι συμμετέχοντες και οι συντονιστές ακούν ενεργητικά και παρέχουν ανατροφοδότηση.
Δουλειά για το σπίτι

Κλείσιμο

Ζητάτε από τους συμμετέχοντες να περιγράψουν τον εαυτό τους και την σχέση τους με την ψυχική νόσο. Προίληψη των επιτευγμάτων της ομάδας.

ΜΕΛΕΤΗ 1(Roe et al.,2013)

- ▶ Μη τυχαιοποιημένη μελέτη στο Ισραήλ σε δημόσια ΚΨΥ
 - ▶ N1 = 63 NECT, N2=56 TAU.
 - ▶ **NECT vs TAU:**
 1. σημαντική μείωση στον αυτοστιγματισμό
 2. αύξηση στην αυτοεκτίμηση
 3. Αύξηση στην ελπίδα
 4. Αύξηση στην αυτοαναφερόμενη εκτίμηση της ποιότητας ζωής
-

ΜΕΛΕΤΗ 2 (Hansson et al.,2017)

- ▶ N=106 με ψυχωτική διαταραχή
- ▶ N1= 53 που έλαβε **TAU** και N2= 53 που έλαβε **NECT**.
- ▶ Αξιολογήσεις έγιναν στην **αρχή**, στη **λήξη** της παρέμβασης και μετά από 6 μήνες.

Results The results showed that NECT was effective in reducing self-stigma and improving self-esteem compared to treatment as usual only. No differences were shown regarding subjective quality of life. Changes shown in the intervention group at termination of intervention were stable at the 6-month follow-up. A regression analysis showed that there was a positive relationship between exposure to the intervention and reduction of self-stigma.

ΜΕΛΕΤΗ 3 (Yanos et al., 2019)

- ▶ RCT NECT vs TAU
- ▶ Αξιολογήσεις σε τέσσερα χρονικά σημεία σε διάστημα ενός χρόνου.
- ▶ N=170 ασθενείς είτε εξωτερικοί είτε σε κάποια οργανωμένη δομή-διάγνωση στο σχιζοφρενικό φάσμα.

Results: Analyses indicated that NECT participants in outpatient sites improved significantly more over time in self-stigma compared to supportive group therapy participants in outpatient sites, while NECT participants in comprehensive (including day treatment and psychiatric rehabilitation program) sites improved significantly more in hopelessness and narrative insight than other participants. NECT participants as a group showed decreases in the social withdrawal component of self-stigma, decreased in their use of avoidant coping strategies, and were more engaged in treatment than supportive group therapy participants. There was no evidence for effects of NECT on social functioning or psychiatric symptoms.

Conclusions: Findings suggest that NECT primarily impacts self-stigma and related outcomes and that the degree of its effects is partially dependent on the treatment context in which it is offered.

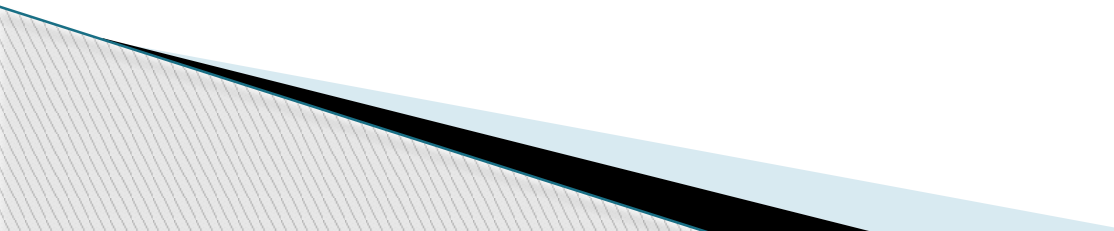
ΜΕΛΕΤΗ 4 (Huang LT et al., 2023)

- ▶ RCT, Ταίβαν, NECT vs TAU,
- ▶ N=86 με διάγνωση σχιζοφρένειας

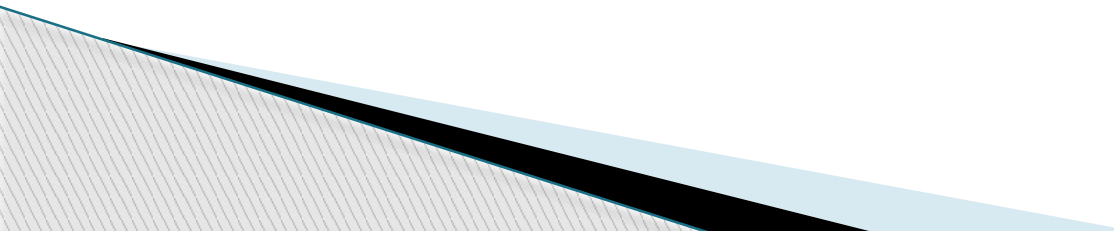
Abstract

This study explored the effects of NECT on self-stigma among people with schizophrenia. Eighty-six participants were recruited and assigned to two groups. The NECT group received 20-session group meetings, while the control group received routine care. Self-stigma was measured by Internalized Stigma of Mental Illness Scale (ISMIS) and Discrimination and Stigma Scale (DISC). Generalized estimating equations were employed to explore the intervention's effectiveness. The NECT group showed a significant reduction in ISMIS total scores after 20 sessions and Stopping Self subscale scores of DISC decreased over time. The intervention is effective for improving self-stigma in people with schizophrenia.

ΜΕΛΕΤΗ 5 (Roe et al., 2017)

- ▶ 107 συμμετέχοντες
 - ▶ Μικτή μεθοδολογία
 - ▶ 4 σημεία αξιολόγησης ποσοτικών κλιμάκων μετά από κάθε μία από τις τέσσερις φάσεις της παρέμβασης
 - ▶ Αφηγηματική ανάλυση λεπτομερών περιλήψεων των ομαδικών συνεδριών που συντάχθηκαν από τους συντονιστές.
-

ΜΕΛΕΤΗ 5 (Roe et al., 2017)

- ▶ Το εσωτερικευμένο στίγμα μειώθηκε σημαντικά μεταξύ της πρώτης και της δεύτερης φάσης του προγράμματος.
 - ▶ Δεν υπήρξε σημαντική διαφορά μεταξύ της φάσης 2 και 3, 3 και 4
 - ▶ Σημαντική επίδραση του χρόνου στην διαύγεια σχετικά με την εικόνα εαυτού (self clarity) .
 - ▶ Δεν υπάρχουν στατιστικώς σημαντικές διαφορές στην ελπίδα και την ανάρρωση.
-

ΜΕΛΕΤΗ 5 (Roe et al., 2017)

Ποιοτική διερεύνηση

- ▶ Διαδικασία – *ανεπαίσθητες και σταδιακές αλλαγές* στην υποκειμενική εμπειρία του ατόμου
- ▶ Μηχανισμός – *γνωσιακά, συναισθηματικά και συμπεριφορικά μοτίβα* που συμβαίνουν κατά τη διάρκεια της παρέμβασης.
- ▶ 1) Ψυχοεκπαίδευση – διαδικασία ήταν η αύξηση της θετικής αναπαράστασης του εαυτού και ο μηχανισμός που συνέβαλε ήταν η εκμάθηση πληροφοριών και η ανατροφοδότηση από τα άλλα μέλη της ομάδας.
- ▶ 2) Γνωσιακή αναδόμηση – Ο μηχανισμός που επηρέασε την διαδικασία ήταν η αμφισβήτηση αυτοστιγματιστικών πεποιθήσεων και η μάθηση μέσω παρατήρησης παρόμοιων προσπαθειών των υπολοίπων μελών.

ΜΕΛΕΤΗ 5 (Roe et al., 2017)

- ▶ 3)Αφηγηματική ενίσχυση– Η διαδικασία ήταν η αφηγηματική και ο μηχανισμός ήταν ο αναστοχασμός και η ομαδική συζήτηση.
- ▶ Τα αποτελέσματα της έρευνας έρχονται σε συμφωνία με στοιχεία του τρίτους κύματος τη ΓΣΘ, όπως στοιχεία από τη θεραπεία αποδοχής και δέσμευσης η οποία περιλαμβάνει τον *αυτό-αναστοχασμό* και το πρωτόκολλο του Barlow et al., το οποίο περιλαμβάνει την *αποδοχή* του εαυτού και *γνωσιακή αναδόμηση* .

Συζήτηση

Στίγμα – εμπόδιο στην επιτυχή θεραπεία, αποκατάσταση, και συμπερίληψη των ατόμων με ψυχική νόσο.

Ανεργία, απώλεια εσόδων, μη λήψη φροντίδας, περιορισμένο κοινωνικό δίκτυο, διαταραγμένη εικόνα εαυτού, απομόνωση, μοναξιά.

- ▶ **Εσωτερικευμένο στίγμα** – υιοθέτηση των στιγματιστικών αντιλήψεων για τη ψυχική νόσο.
- ▶ Αυτοστιγματισμός ➡ επιρροή στην ταυτότητα εαυτού
- ▶ Αρνητικές επιπτώσεις –αυταξία, ανάρρωση
- ▶ **Γνωσιακή Συμπεριφορική Θεραπεία** – γνωσιακή αναδόμηση
- ▶ **Αφηγηματική Θεραπεία** – ποιος θα ήταν αν δε προσδιοριζόταν από το στίγμα
- ▶ **NECT**– Όχι αμιγώς ψ/εκπαιδευτική, όχι διδακτικό ύφος, επιστημονικά δεδομένα, ομαδική φύση παρέμβασης, αλληλοϋποστήριξη

NECT-ΜΕΛΕΤΕΣ

Αύξηση
αυτοεκτίμησης

Μείωση
απελπισίας και
κοινωνικής
απόσυρσης

Μείωση
Αυτοστιγμα-
τισμού

Μείωση
στρατηγικών
αποφυγής

Μείωση
προσδοκώμενης
διάκρισης

Περιορισμοί Έρευνας

- ▶ *Μικρό δείγμα ερευνών* που συμπεριλήφθηκε λόγω του γεγονότος ότι η παρέμβαση NECT είναι πρόσφατη
- ▶ Δεν έχει μελετηθεί η αποτελεσματικότητά της και η εφαρμογή της και σε *άλλες διαγνώσεις πέραν της ψύχωσης*
- ▶ Πληθυσμός και ασθενείς με *καλά γνωστικά αποθέματα* και με λιγότερο σοβαρή νόσο

Μελλοντικές ερευνητικές προτάσεις

- ▶ Μεγαλύτερο **δείγμα** συμμετεχόντων.
- ▶ Μελέτες σε περισσότερες **διαγνώσεις** π.χ. σχιζοσυναισθηματική διαταραχή, διπολική διαταραχή, οριακή διαταραχή προσωπικότητας ή διαταραχές σχετιζόμενες με το τραύμα (Dubreucq J., 2023)
- ▶ Μελέτες με θετικά αποτελέσματα της παρέμβασης στο **πρώτο επεισόδιο ψύχωσης** θα μπορούσαν να αναδείξουν την NECT ως ένα εργαλείο για την **έγκαιρη παρέμβαση στο στίγμα**
- ▶ Παρακολούθηση σε βάθος χρόνου – αν τα θετικά αποτελέσματα είχαν **διάρκεια**
- ▶ Ένα πιο **σύντομο και ευέλικτο** πρόγραμμα
- ▶ Συμπερίληψη διαφορετικών ειδών **κουλτούρας** και προσαρμογή της παρέμβασης σε αυτές
- ▶ Χρήση στοιχείων από **άλλες θεραπευτικές προσεγγίσεις** π.χ. συστημικής.

Ευχαριστώ πολύ!

Βιβλιογραφία

- ▶ World Health Organization. The world health report 2001: Mental health : New understanding, New Hope. Genève, Switzerland: World Health Organization; 2001
- ▶ Corrigan PW, Watson AC. The Paradox of Self-Stigma and Mental Illness. Clinical Psychology: Science and Practice. 2002 May 11;9(1):35–53.
- ▶ Corrigan PW, Druss BG, Perlick DA. The Impact of Mental Illness Stigma on Seeking and Participating in Mental Health Care. Psychological Science in the Public Interest [Internet]. 2014;15(2):37–70
- ▶ Hansson L, Lexén A, Holmén J. The effectiveness of narrative enhancement and cognitive therapy: a randomized controlled study of a self-stigma intervention. Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology. 2017 Apr 19;52(11):1415–23.
- ▶ Yanos PT, Roe D, Markus K, Lysaker PH. Pathways Between Internalized Stigma and Outcomes Related to Recovery in Schizophrenia Spectrum Disorders. Psychiatric Services. 2008 Dec 1;59(12):1437–42.
- ▶ Lysaker PH, Glynn SM, Wilkniss SM, Silverstein SM. Psychotherapy and recovery from schizophrenia: A review of potential applications and need for future study. Psychological Services. 2010;7(2):75–91.
- ▶ Corrigan PW, Watson AC, Barr L. The Self-Stigma of Mental Illness: Implications for Self-Esteem and Self-Efficacy. Journal of Social and Clinical Psychology. 2006 Oct;25(8):875–84.

- ▶ Roe D, Hasson-Ohayon I, Mashiach-Eizenberg M, Yamin A, Lysaker PH. Different roads lead to Rome: Exploring patterns of change among narrative enhancement and cognitive therapy (NECT) participants. *Isr J Psychiatry Relat Sci*. 2017;54(1):62–70.
- ▶ McCay E, Beanlands H, Leszcz M, Goering P, Seeman MV, Ryan K, Johnston N., Vishnevsky T. A group intervention to promote healthy self-concepts and guide recovery in first episode schizophrenia: A pilot study. *Psychiatr Rehabil J* [Internet]. 2006;30(2):105–11.
- ▶ Knight MTD, Wykes T, Hayward P. Group Treatment of Perceived Stigma and Self-Esteem in Schizophrenia: A Waiting List Trial of Efficacy. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*. 2006 Jan 18;34(3):305–18.
- ▶ Sensky T, Turkington D, Kingdon D, Scott JL, Scott J, Siddler R, et al. A Randomized Controlled Trial of Cognitive-Behavioral Therapy for Persistent Symptoms in Schizophrenia Resistant to Medication. *Archives of General Psychiatry* [Internet]. 2000 Feb 1;57(2):165
- ▶ Tilo Kircher. *The self in neuroscience and psychiatry*. Cambridge: Cambridge Univ. Press; 2007.
- ▶ Bruner J. Life as Narrative. *Social Research* [Internet]. 1987;54(1):11–32
- ▶ McAdams DP. The Psychology of Life Stories. *Review of General Psychology* [Internet]. 2001 Jun;5(2):100–22.
- ▶ Roe D, Ayelet Ben-Yishai. Exploring the Relationship between the Person and the Disorder among Individuals Hospitalized for Psychosis. 1999 Jan 1;62(4):370–80.

- ▶ Roe D, Yamin A., Hasson-Ohayon I., Lysaker P., Yanos P. Narrative Enhancement Cognitive Therapy (NECT). In Hasson-Ohayon I., Lysaker P. The Recovery of the Self in Psychosis. Routledge; 2021. p. 117–134.
- ▶ Hasson-Ohayon I. Overlap and distinction between measures of insight and self-stigma. Psychiatry Research. 2018 Aug;266:47–64.
- ▶ Roe D, Hasson-Ohayon I, Mashiach-Eizenberg M, Derhy O, Lysaker PH, Yanos PT. Narrative Enhancement and Cognitive Therapy (NECT) Effectiveness: A Quasi-Experimental Study. Journal of Clinical Psychology. 2013 Oct 2;70(4):303–12.
- ▶ Hansson, L., & Yanos, P. T.. Narrative enhancement and cognitive therapy: A pilot study of outcomes of a self-stigma intervention in a Swedish clinical context. Stigma and Health.2016; 1(4), 280–286.
- ▶ Yanos PT, Lysaker PH, Silverstein SM, Vayshenker B, Gonzales L, West ML, et al. A randomized-controlled trial of treatment for self-stigma among persons diagnosed with schizophrenia-spectrum disorders. Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology. 2019 Apr 1;54(11):1363–78.
- ▶ Huang LT, Liu CY, Yang CY. Narrative enhancement and cognitive therapy for perceived stigma of chronic schizophrenia: A multicenter randomized controlled trial study. Archives of Psychiatric Nursing. 2023 Jun;44:59–68.
- ▶ Roe D, Hasson-Ohayon I, Mashiach-Eizenberg M, Yamin A, Lysaker PH. Different roads lead to Rome: Exploring patterns of change among narrative enhancement and cognitive therapy (NECT) participants. Isr J Psychiatry Relat Sci. 2017;54(1):62–70.

- ▶ Dubreucq J, Faraldo M, Abbes M, Ycart B, Richard-Lepouriel H, Favre S, et al. Narrative enhancement and cognitive therapy (NECT) to improve social functioning in people with serious mental illness: study protocol for a stepped-wedge cluster randomized controlled trial. *Trials* [Internet]. 2021 Feb 8;22(1):124.